

**PORUŠENIE PRÁVA NA SÚDNU OCHRANU ZAMIETNUTÍM NÁVRHU NA
OBNOVU KONANIA V TRESTNEJ VECI Z DÔVODU UZNANIA VINY
OBVINENÝM V PÔVODNOM KONANÍ**

Vzdanie sa konania spojeného s dokazovaním viny v súdnom konaní sa týka uznania viny osobou postavenou prokurátorom pred súd v konkrétnej dôkaznej situácii generovanej predsúdnym (prípravným konaním), keď taký procesný účinok zákon výslovne ustanovuje (§ 257 ods. 5 a 8 Trestného poriadku). V prípade následného zistenia skutočností alebo dôkazov, ktoré sú spôsobilé vyvolať obnovu konania (§ 394 ods. 1 Trestného poriadku), je odsúdený oprávnený podať návrh na predmetné konanie, čo mu zákon (§ 396 ods. 3 Trestného poriadku) garantuje bez výnimky pre prípad skoršieho uznania viny. Je ústavne neudržateľné, resp. nezlučiteľné so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky toto jeho právo poprieť na základe okolností, že v pôvodnom konaní došlo k uznaniu viny. Ide o rozhodnutie contra legem v neprospech dotknutej osoby, a to interpretačným vytváraním obmedzenia podať návrh na obnovu konania, ktoré zákon neustanovuje.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 203/2022 z 26. mája 2022)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Ľubora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **E. S.**, zastúpeného advokátom JUDr. Lukášom Schvarcom, Slnečná 3817/42, Banská Bystrica, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 4 Tos 81/2021-68 zo 16. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 4 Tos 81/2021-68 zo 16. septembra 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 4 Tos 81/2021-68 zo 16. septembra 2021 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Banskej Bystrici **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 ToS 81/2021-68 zo 16. septembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 T 28/2019 z 12. augusta 2019 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 4 To 127/2019 z 10. októbra 2019 právoplatne uznaný vinným zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov so skúšobnou dobou na 45 mesiacov s probačným dohľadom. Okresnému súdu bol 29. októbra 2020 doručený návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania v právoplatne skončenej trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 7 T 28/2019, a to z dôvodu podstatnej zmeny výpovede jeho manželky ako poškodenej zločinom týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona oproti jej výpovedi, ktorú podala v pôvodnom trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 28/2019. Súčasťou návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania boli skutočnosti uvádzané jeho manželkou o tom, že si celé obvinenie proti nemu vymyslela s cieľom mu poškodiť pre neveru, ktorej sa dopustil a v dôsledku ktorej s inou ženou aj čakal dieťa. Okresný súd uznesením č. k. 5 Nt 51/2020-46 z 11. júna 2021 návrh sťažovateľa podľa § 399 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol. Krajský súd napadnutým uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažovateľom podanú sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 5 Nt 51/2020-46 z 11. júna 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti rozporuje právne závery krajského súdu v jeho napadnutom uznesení, ktoré považuje za nesprávne, protirečiacie zákonnej úprave obnovy konania podľa Trestného poriadku a z dôvodu nedostatočného vysporiadania sa s jeho podstatnými sťažnostnými dôvodmi, ktoré vzniesol proti uzneseniu okresného súdu č. k. 5 Nt 51/2020-46 z 11. júna 2021, za arbitrárne. Okresný súd v uznesení č. k. 5 Nt 51/2020-46 z 11. júna 2021 videl viaceré dôvody na zamietnutie sťažovateľom podaného návrhu na povolenie obnovy konania, a to že (i) zo sťažovateľom uskutočneného vyhlásenia viny podľa 257 ods. 1 Trestného poriadku v pôvodnom konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 28/2019 vyplýva nielen nemožnosť napadnúť výsledky tohto konania riadnym opravným prostriedkom a dovolaním [okrem dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], ale týmto vyhlásením sa sťažovateľ vzdal aj práva na dokazovanie v pôvodnom trestnom konaní, (ii) pri zločine týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona je zmena výpovede poškodených osôb bežnou reáliou a súčasťou dokazovania, ktoré však v pôvodnom konaní vykonávané nebolo, a napokon (iii) trest, ktorý bol sťažovateľovi uložený v pôvodnom konaní, bol následne v ďalšom konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 4 T 53/2019 zrušený z dôvodu uloženia súhrnného trestu.

4. Sťažovateľ postavil svoju argumentáciu proti právnym názorom okresného súdu v jeho uznesení č. k. 5 Nt 51/2020-46 z 11. júna 2021 na viacerých právnych úvahách, a to že „(i) z ustanovení Trestného poriadku nevyplýva, že súd pri rozhodovaní o návrhu na povolenie obnovy konania môže zamietnuť návrh z dôvodu, že v pôvodnom konaní obžalovaný urobí

vyhlásenie o vine, (ii) nikde v Trestnom poriadku sa... nehovorí (nepíše) o tom, že vyhlásenie o vine je vzdaním sa práva na povolenie obnovy konania a preskúmania nového dôkazu pri podaní návrhu na povolenie obnovy konania, (iii) použitie analógie v trestnom práve procesnom by malo prichádzať do úvahy len v obzvlášť výnimočných a ojedinelých prípadoch. Analógia v trestnom práve, ktorej dôsledky sú v neprospech osoby, voči ktorej sa vedie trestné konanie, je v zásade neprípustná, (iv) obhajoba má za to, že v situácii, keď obžalovaný robí vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 Trestného poriadku, obžalovaný sa dokazovania nevzdáva, avšak sa dokazovanie na hlavnom pojednávaní nevykoná (§ 257 ods. 8), (v) nakoniec z podania jeho manželky vyplývajú skutočnosti okresnému súdu doposiaľ neznáme s potenciou iného rozhodnutia o vine a treste.“.

5. Podľa názoru krajského súdu okresný súd svoje uznesenie č. k. 5 Nt 51/2020-46 z 11. júna 2021 odôvodnil dostatočne presvedčivo, postupoval správne a v súlade so zákonom, keď návrh zamietol z dôvodu nezistenia podmienok obnovy konania. Krajský súd vo svojom napadnutom uznesení zdôvodnil svoje rozhodnutie ďalej tým, že vyhlásenie o vine je z hľadiska ďalšieho postupu veľmi významné, keďže v rozsahu priznania obžalovaného sa potom už nevykonáva kontradiktórne hlavné pojednávanie, vyhlásenie o vine je neodvolateľné a nemožno ho napadnúť odvolaním a dovolaním [s výnimkou dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Námietku sťažovateľa o uskutočnení vyhlásenia pod tlakom považoval za nepreukázanú a, naopak, zdôraznil, že vyhlásenie o vine sťažovateľa v pôvodnom konaní vníma ako vyjadrenie jeho vnútorného postoja k trestnej činnosti kladenej mu za vinu. Napokon krajský súd považoval za správny postup okresného súdu, ktorý odmietol vykonať dokazovanie vypočutím manželky sťažovateľa ako poškodenej, ktorá okresnému súdu oznámila zmenu svojej výpovede, a taktiež oboznámenie sa so znaleckým posudkom V. Č. z dôvodu, že pri obnove konania „súd nemôže nahrádzať ďalšie dokazovanie, ktoré nebolo vykonané ani v pôvodnom konaní, pričom ide o dôkazy, ktoré objektívne existovali v čase vydania pôvodného rozhodnutia a ich objektívna existencia bola odsúdenému známa.“. Podľa sťažovateľa sa krajský súd v napadnutom uznesení arbitrálne vysporiadal s ním predostretými právnymi úvahami podporenými aj samotnou judikatúrou týkajúcou sa obnovy konania, čo zakladá opodstatnenosť podanej ústavnej sťažnosti.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 4Tos/81/2021 z 16.09.2021 porušil základné právo sťažovateľa E. S. podľa čl. 46 odsek 1 Ústavy... ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 odsek 1 Dohovoru...“

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4Tos/81/2021 z 16.09.2021 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania...“

7. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 203/2022-12 z 12. apríla 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy na ďalšie konanie a v časti týkajúcej sa namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Predseda krajského súdu sa vo svojom vyjadrení stotožnil s vyjadrením predsedu senátu, z ktorého vyplýva, že „prvostupňový súd prijal vyhlásenie odsúdeného v zmysle § 257 ods. 1 Trestného poriadku, ktorým tento slobodne, vážne a bez akéhokoľvek nátlaku uviedol, že je vinný zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona, teda tak, ako voči nemu bola podaná obžaloba okresným prokurátorom a kde v jeho neprospech vypovedala práve poškodená E. S. Ak potom pri žiadosti o obnovu konania odsúdený žiadal zmenu právoplatného odsudzujúceho rozsudku na základe zmenenej výpovedi poškodenej, nebola to nová skutočnosť, ktorá by bola súdu neznáma a ktorá by bola spôsobilá na to, aby v danej veci súd povolil obnovu konania, keďže v prvostupňovom konaní sa obvinený vzdal dokazovania o tom, či je vinný alebo nevinný.“. Na podklade toho považuje sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú a navrhol jej nevyhovieť.

9. Sťažovateľ k vyjadreniu krajského súdu repliku neposkytol.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podstata podanej ústavnej sťažnosti spočíva v posúdení ústavnej konformnosti napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý v sťažnostnom konaní podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažovateľom podanú sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 5 Nt 51/2020-46 z 11. júna 2021, ktorý zamietol podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku sťažovateľom podaný návrh na obnovu konania z dôvodu jeho vyhlásenia o vine podľa § 257 ods. 1 Trestného poriadku v pôvodnom trestnom konaní.

IV.1. Zákonná úprava:

11. Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a s dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

12. Podľa § 396 ods. 3 Trestného poriadku v prospech obvineného môžu návrh na povolenie obnovy konania podať okrem obvineného aj osoby, ktoré by mohli podať v jeho prospech odvolanie. Ak by tak mohli urobiť i proti vôli obvineného, môžu proti jeho vôli podať i návrh na povolenie obnovy konania. Taký návrh môžu urobiť aj po smrti obvineného.

13. Podľa § 400 ods. 1 Trestného poriadku ak vyhovie súd návrhu na povolenie obnovy konania, zruší napadnuté rozhodnutie celkom alebo v časti, v ktorej je návrh dôvodný. Ak zruší čo i len sčasti výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Zruší aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad.

14. Podľa § 400 ods. 2 Trestného poriadku ak súd povolí obnovu konania, ktoré sa skončilo právoplatným uznesením súdu o zastavení trestného stíhania, právoplatným uznesením súdu o podmienenom zastavení trestného stíhania, právoplatným uznesením súdu o podmienenom

zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, alebo ak povolí v otázke viny obnovu konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom, môže súčasne so zrušením rozhodnutia vec vrátiť prokurátorovi do prípravného konania, ak to považuje za potrebné na objasnenie veci a doplnenie dokazovania pred súdom by bolo spojené s neprímeranými ťažkosťami.

15. Podľa § 404 ods. 1 Trestného poriadku ak bola právoplatne povolená obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným uznesením prokurátora o zastavení trestného stíhania, podmiennečnom zastavení trestného stíhania alebo o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, pokračuje sa v prípravnom konaní.

16. Podľa § 404 ods. 2 Trestného poriadku v ostatných prípadoch pokračuje súd po právoplatnom povolení obnovy konania v konaní na podklade pôvodnej obžaloby, ak sa nevyslovilo, že vec sa vracia prokurátorovi do prípravného konania. Ak súd zrušil právoplatný rozsudok, ktorý bol vyhlásený na základe konania o dohode o vine a treste, vždy vráti vec prokurátorovi do prípravného konania.

IV.2. Napadnuté uznesenie krajského súdu:

17. Krajský súd v napadnutom uznesení v podstatnom uviedol: „Skúmanie, či nové skutočnosti alebo dôkazy sú tak kvalifikovane, že sú spôsobilé samy o sebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné, než pôvodné právoplatné rozhodnutie, sa realizuje porovnaním doteraz vykonaných dôkazov a doterajšieho skutkového zistenia uvedeného vo výroku právoplatného rozhodnutia, s dôkaznou silou a významom novo tvrdených skutočností a novo navrhovaných dôkazov. Pre pozitívne rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania musí byť výsledkom tohto skúmania dôvodný predpoklad pre možnú zmenu pôvodného právoplatného rozhodnutia.

Rozhodovacou praxou bolo ustálené, že ak odsúdený navrhuje vykonať dôkazy skôr neznáme, súd je povinný citlivo a zároveň spravodlivo posúdiť potrebu ich vykonania na verejnom zasadnutí a spravidla až po vykonaní dovedy neznámych dôkazov na verejnom zasadnutí môže súd so znalosťou veci zodpovedne rozhodnúť, či ich dôkazná hodnota by mohla privodiť iné rozhodnutie o vine alebo treste v pôvodnom konaní. Napokon to je samotnou podstatou konania o návrhu na povolenie obnovy konania - posúdiť, či dovedy súdu neznáme skutočnosti alebo dôkazy môžu viesť k zmene rozhodnutia v pôvodnom konaní. Zaver o tom, či existencia nových skutočností alebo nových dôkazov je spôsobilá odôvodniť iné než pôvodne právoplatné rozhodnutie, môže súd ustáliť len porovnaním doposiaľ vykonaných dôkazov s dôkazným významom novotvrdených skutočností alebo novovykonaných dôkazov a to v rozsahu ustanovenia § 2 ods. 12 Tr. por., ktorý postup nie je v rozpore s požiadavkami vyplývajúcimi z ust. § 2 ods. 19 Tr. por....

Z návrhu odsúdeného a jeho následnej výpovede na verejnom zasadnutí je zrejmé, že sa v podstate domáhal prehodnotenia dôkazov, ktoré boli v pôvodnom konaní riadne vykonané a vyhodnotené tak individuálne, ako aj v ich súhrne. Aj na ich základe bolo potom jednoznačné a nepochybne preukázané, že sa odsúdený v predmetnej trestnej činnosti dopustil. Napokon sám odsúdený v konaní vedenom pod sp. zn. 7T/28/2019 na hlavnom pojednávaní dňa 12.08.2019 po zákonomnom poučení v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por. (za prítomnosti obhajcu) vyhlásil, že je vinný zo skutku, ktorý mu je kladený za vinu v obžalobe. Kladne odpovedal na položené otázky v zmysle § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g), h) Tr. por., pričom okresný súd na návrh prokurátora a poškodenej E. S. prijal vyhlásenie odsúdeného. Následne nevykonával dokazovanie v rozsahu v akom obžalovaný priznal spáchanie skutku.

K vyhláseniu obžalovaného o vine krajský súd uvádza, že takéto vyhlásenie je z hľadiska ďalšieho postupu súdu veľmi významne, keďže v rozsahu priznania obžalovaného sa potom už nevykonáva kontradiktórne hlavné pojednávanie. Toto vyhlásenie je podľa § 257 ods. 5 Tr. por. neodvolateľné (odsúdený bol o tejto skutočnosti poučený súdom I. stupňa), a preto nie je možné (s výnimkou ust. § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.) napadnúť ho odvolaním ani dovolaním. Ani sťažnostná námietka opakujúceho sa tvrdenia, že vyhlásenie o vine v pôvodnom konaní bolo v podstate vykonávané pod tlakom situácie, nebola právne významnou. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní nevyplýva žiadna taká skutočnosť, že by odsúdený bol k vyhláseniu viny nútený a jeho vyhlásenie je teda vyjadrením jeho postoja k spáchanej trestnej činnosti. Pokiaľ vo vzťahu k výroku o vine navrhol vykonať dokazovanie vypočutím svedkyne poškodenej a oboznámenie sa so znaleckým posudkom V. Č., ktorých označil v konaní o návrhu na obnovu konania obhajca odsúdeného na verejnom zasadnutí, okresný súd správne poukázal na to, že v tomto konaní súd nemôže nahrádzať ďalšie dokazovanie, ktoré nebolo vykonané ani v pôvodnom konaní, pričom ide o dôkazy, ktoré objektívne existovali v čase vydania pôvodného rozhodnutia a ich objektívna existencia bola odsúdenému známa.“

IV.3. Všeobecné judikatúrne východiská k základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

20. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. ÚS 115/2020).

21. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť

svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrálne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný (pokiaľ je ústavne akceptovateľný), resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa teda môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu aj v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrálne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu.

22. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06), z ktorej okrem iného vyplýva, že „v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.“ (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Ústavný súd pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti.

IV.4. Posúdenie vecí:

23. Ústavný súd už konštatoval, že z ústavnoprávneho pohľadu treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, pričom v konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov (I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011).

24. Vzdanie sa konania spojeného s dokazovaním viny v súdnom konaní sa týka uznania viny osobou postavenou prokurátorom pred súd v konkrétnej dôkaznej situácii generovanej predsúdny (prípravným konaním), keď taký procesný účinok zákon výslovne ustanovuje (§ 257 ods. 5, 8 Trestného poriadku). V prípade následného zistenia skutočností alebo dôkazov, ktoré sú spôsobilé vyvolať obnovu konania (§ 394 ods. 1 Trestného poriadku) je odsúdený oprávnený podať návrh na predmetné konanie, čo mu zákon (§ 396 ods. 3 Trestného poriadku) garantuje bez výnimky pre prípad skoršieho uznania viny. Je ústavne neudržateľné, resp. nezlučiteľné so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy toto jeho právo poprieť na základe okolností, že v pôvodnom konaní došlo k uznaniu viny. Ide o rozhodnutie contra legem v neprospech dotknutej osoby, a to interpretačným vytváraním obmedzenia podať návrh na obnovu konania, ktoré zákon neustanovuje.

25. Tým nie je založený nárok odsúdeného na pozitívne rozhodnutie o podanom návrhu. Nad rámec podstaty rozhodnutia o podanej ústavnej sťažnosti však možno dodať, že ak by konajúci súd právoplatne povolil obnovu konania vo vzťahu k výroku o vine rozsudku vyhláseného na základe prijatia vyhlásenia obžalovaného o uznaní viny (s konzekvenciami podľa § 400 ods. 1 Trestného poriadku), stane sa tak v situácii predpokladanej v dvoch alternatívach jej riešenia v § 404 ods. 2 prvej vete Trestného poriadku, v ktorej stále pretrvávajú účinky pôvodného

uznania viny (§ 257 ods. 8 Trestného poriadku). Tomu zodpovedá ďalší postup podľa druhej z označených alternatív, a to s využitím § 400 ods. 2 Trestného poriadku (ide o situáciu zodpovedajúcu povoleniu obnovy konania pri zrušení rozsudku vyhláseného na základe konania o dohode o vine a treste podľa § 404 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku zároveň spojenej s doriešením otázky väzby podľa § 403 Trestného poriadku a vo vzťahu k súhrnnému trestu v kontexte § 404 ods. 3 Trestného poriadku).

26. Tieto závery vzhľadom na skôr popísané reálie konania a obsah napadnutého uznesenia krajského súdu vyvolávajú a dostatočne odôvodňujú potrebu jeho kasácie ústavným súdom (po vyslovení porušenia základného práva na súdnu ochranu), ako aj vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie v zmysle výroku tohto nálezu. Ide totiž evidentne o avizovanú zmenu výpovede poškodenej v podstatnej okolnosti pre uznanie viny oproti jej výpovedi v predošlom konaní (v nadväzujúcom aj ďalšom dôkaznom kontexte), keď nejde o dôkaz súdu skôr obsahovo známy. Viazanie pojmu „dôkaz súdu skôr neznámy“ na osobu iného než dotknutého svedka je ústavne nekonformné, avšak aj v rovine výlučne zákonného posúdenia nesporne nenáležitá a (pri správnom výkladovom postupe) neštandardná. Ako už bolo uvedené, skoršie uznanie viny obvineným zodpovedalo odlišnej dôkaznej situácii a na potrebe posúdenia podmienok na povolenie obnovy konania nič nemení (keď je pri dotknutej okolnosti pre súd v kontexte § 394 ods. 1 Trestného poriadku relevantná konfrontácia dôkazu, tu najmä svedeckej výpovede, vykonaného v konaní o povolení obnovy konania oproti dôkaznému stavu z prípravného konania).

27. V nadväznosti na uvedené v novom konaní bude krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu, resp. bude postupovať v kontexte § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde.

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

28. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

29. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

30. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

31. Vzhľadom na záver o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

32. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie,

rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

33. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

VI.

Trovy konania

34. Ústavný súd rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom.

35. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

36. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je v sume 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Celková náhrada trov konania tak predstavuje sumu 384,08 eur (bod 3 výroku nálezu).

37. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet advokáta sťažovateľa označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

38. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.